

ZABEZPIECZENIE SPADKU I SPIS INWENTARZA

Komentarz do art. 627–639 k.p.c.

redakcja naukowa Jarosław Świeczkowski

Monika Dziewulska, Jarosław Świeczkowski

Jarosław Urban

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

ZABEZPIECZENIE SPADKU I SPIS INWENTARZA

Komentarz do art. 627–639 k.p.c.

redakcja naukowa Jarosław Świczkowski

Monika Dziewulska, Jarosław Świczkowski

Jarosław Urban

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 9 listopada 2016 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Ewa Fonkowicz

Opracowanie redakcyjne

Ewa Sadowska

Łamanie

JustLuk

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystługających im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2017

ISBN: 978-83-8092-865-7

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przykopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Od Autorów	11
Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822; zm.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1823)	13
Dział IV. Sprawy z zakresu prawa spadkowego	15
Przepisy wstępne	15
Art. 627. [Kognicja sądu]	15
Art. 628. [Właściwość sądu]	17
Art. 629–632. (skreślone).	21
Rozdział 1. Zabezpieczenie spadku, wykaz inwentarza i spis inwentarza	21
Art. 633. [Właściwość sądu w sprawach o zabezpieczenie spadku]	21
Art. 634. [Przesłanki]	26
Art. 635. [Zabezpieczenie spadku na wniosek lub z urzędu]	29
Art. 636. [Środki zabezpieczenia]	41
Art. 636 ¹ . [Zmiana lub uchylenie środka zabezpieczenia] ...	47
Art. 636 ² . [Zabezpieczenie przedmiotu zapisu windykacyjnego]	49
Art. 636 ³ . [Złożenie wykazu inwentarza; protokół obejmujący wykaz inwentarza]	50
Art. 637. [Spis inwentarza]	57

Art. 637 ¹ . [Zgłoszenie komornikowi wniosku o sporządzenie spisu inwentarza]	69
Art. 638. (uchylony).	75
Art. 638 ¹ . [Ogłoszenie o złożeniu wykazu inwentarza lub o wydaniu postanowienia o sporządzeniu spisu inwentarza]	75
Art. 638 ² . [Polecenie dokonania zabezpieczenia spadku, zmiany środka zabezpieczenia lub sporządzenia spisu inwentarza]	79
Art. 638 ³ . [Powiadomienie o zastosowanym środku zabezpieczenia; depozyt sądowy]	82
Art. 638 ⁴ . [Spis majątku ruchomego]	84
Art. 638 ⁵ . [Środki tymczasowe]	86
Art. 638 ⁶ . [Pokrycie kosztów pogrzebu; koszty utrzymania członków rodziny spadkodawcy]	86
Art. 638 ⁷ . [Zawiadomienie o terminie sporządzenia spisu inwentarza]	88
Art. 638 ⁸ . [Treść spisu inwentarza]	89
Art. 638 ⁹ . [Uzupełnienie spisu inwentarza przez inny sąd]	92
Art. 638 ¹⁰ . [Posiadanie rzeczy zamieszczonych w spisie inwentarza]	94
Art. 638 ¹¹ . [Uzupełniający spis inwentarza]	95
Art. 638 ¹² . [Przesłanie akt sądowi spadku po sporządzeniu spisu inwentarza]	97
Art. 639. [Tryb postępowania]	99
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie niektórych czynności dokonywanych w ramach zabezpieczenia spadku (Dz. U. poz. 1643)	103
Wzory pism i dokumentów	107
1. Wniosek o zabezpieczenie spadku	109
2. Postanowienie o zabezpieczeniu spadku	111
3. Zarządzenie sędziego	114
4. Wniosek komornika o zmianę sposobu zabezpieczenia	115
5. Postanowienie o zmianie sposobu zabezpieczenia spadku	117
6. Wniosek o sporządzenie spisu inwentarza	119
7. Zawiadomienie sądu o złożeniu wniosku o sporządzenie spisu inwentarza	121

8. Zarządzenie sędziego	122
9. Postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza	123
10. Złożenie wykazu inwentarza do sądu	126
12. Przesłanie wykazu inwentarza	130
13. Zarządzenie sędziego	131
14. Wezwanie do uiszczenia zaliczki na wydatki	132
15. Zawiadomienie o terminie spisu	134
16. Wezwanie do wskazania aktywów i pasywów spadku	135
Bibliografia	137

Wykaz skrótów

I. Publikatory

- Dz. U. – Dziennik Ustaw
Dz. Urz. – Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
Min. Sprawiedl.
Dz. Urz. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

II. Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822 z późn. zm.)
r.c.z.s. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 października 2015 r. w sprawie niektórych czynności dokonywanych w ramach zabezpieczenia spadku (Dz. U. poz. 1643)
reg.u.s.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 2316 z późn. zm.)

- u.k.s.c. – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 623)
- u.k.s.e. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1138 z późn. zm.)
- ustawa o RPO – ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 z późn. zm.)
- z.sekr.sąd. – zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr 5, poz. 22 z późn. zm.)

III. Sądy

- SA – sąd apelacyjny
- SN – Sąd Najwyższy

IV. Czasopisma

- OSNC – Orzecnictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna
- OSPİKA – Orzecnictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- PiP – Państwo i Prawo
- PPE – Przegląd Prawa Egzekucyjnego
- Prok. i Pr. – Prokuratura i Prawo
- PS – Przegląd Sądowy

V. Inne

- Legalis – system informacji prawnej Legalis
- LEX – system informacji prawnej LEX
- zpo – zwrotne potwierdzenie odbioru

Od Autorów

Obecne brzmienie przepisów dotyczących zabezpieczenia spadku i spisu inwentarza (art. 633–639 k.p.c.) ustalone zostało mocą ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz innych ustaw (Dz. U. poz. 539). Z uwagi na ustawowy charakter regulacji zawartych dotychczas w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz. U. Nr 92, poz. 411), a dotyczących przede wszystkim nadzoru sądu nad organami wykonującymi czynności zabezpieczania spadku i sporządzania spisu inwentarza, w tym skargi na czynności komornika, oraz przepisów o postępowaniu w przedmiocie zabezpieczenia spadku i sporządzenia spisu inwentarza – wyżej wskazana ustawa zmieniła przepisy kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania o zabezpieczenie spadku i spis inwentarza poprzez przeniesienie do niego wielu uregulowań zawartych w tym rozporządzeniu, które to rozporządzenie – wobec zmiany stanowiącego podstawę jego wydania art. 639 k.p.c. – utraciło moc z dniem 18 października 2015 r. Wobec powyższego autorzy niniejszego komentarza podjęli próbę scharakteryzowania wprowadzonych zmian, w tym przybliżenia istoty nowej instytucji, jaką jest wykaz inwentarza, mając jednocześnie nadzieję, że opracowanie będzie przydatne jego czytelnikom w procesie stosowania przepisów dotyczących zabezpieczenia spadku i spisu inwentarza.

USTAWA

z dnia 17 listopada 1964 r.

Kodeks postępowania cywilnego

(tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822; zm.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1823)

(...)

DZIAŁ IV

Sprawy z zakresu prawa spadkowego

Przepisy wstępne

Art. 627. [Kognicja sądu]

Postępowanie spadkowe należy do zakresu działalności sądów, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

1. Czynności w postępowaniu spadkowym dokonuje sąd, inny podmiot – tylko wówczas, gdy istnieje przepis upoważniający go do dokonania określonej czynności.

Z uwagi na przepisy o właściwości sądów, sądem dokonującym czynności będzie co do zasady sąd rejonowy (art. 507 k.p.c.), właściwość sądu okręgowego zaś obejmować będzie rozpoznawanie środków odwoławczych. Rozpoznawanie spraw z zakresu prawa spadkowego następuje w składzie jednego sędziego. Czynności w sprawach z zakresu prawa spadkowego może wykonywać również referendarz sądowy, z wyłączeniem prowadzenia rozprawy, zabezpieczenia spadku oraz przesłuchania świadków testamentu ustnego (art. 509¹ § 3 k.p.c.). Rozszerzone kompetencje referendarza sądowego w sprawach z zakresu prawa spadkowego obejmują: otwarcie i ogłoszenie testamentu, wydanie postanowienia o sporządzeniu spisu inwentarza, ustanowienie ku-

ratora spadku, wydanie zaświadczenia wykonawcy testamentu i zwolnienie go z obowiązków.

2. Czynności w postępowaniu spadkowym z mocy przepisu szczególnego może dokonywać notariusz (art. 95a i n. ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm.). Do czynności tych należą: sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego oraz protokołu dziedziczenia, rejestracja aktu poświadczenia dziedziczenia, otwarcie i ogłoszenie testamentu oraz sporządzenie protokołu z tej czynności, wydanie, sprostowanie, zmiana lub uchylenie europejskiego poświadczenia spadkowego albo zawieszenie jego skutków wraz z protokołem z takiej czynności. Ponadto notariusz może odebrać oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 1018 § 3 k.c.). Do czynności spadkowych nie można natomiast zaliczyć – mającego istotne znaczenie dla postępowania spadkowego – samego sporządzenia testamentu, jako że czynność ta ma miejsce przed otwarciem spadku. W postępowaniu spadkowym doniosłe znaczenie mogą mieć też inne czynności notarialne (przykładowo poświadczenie podpisu na pełnomocnictwie), jednak nie są one czynnościami w postępowaniu spadkowym w rozumieniu przepisu art. 627 k.p.c.
3. Czynności w postępowaniu spadkowym z mocy przepisu szczególnego może dokonywać konsul. Konsul wykonuje czynności dotyczące zabezpieczenia i realizacji praw majątkowych mogących przysługiwać lub przysługujących Skarbowi Państwa z tytułu spadków i darowizn (art. 22 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne, Dz. U. poz. 1274). Konsul nie sporządza jednak aktu poświadczenia dziedziczenia, nie przyjmuje wykazu inwentarza oraz nie dokonuje czynności dotyczących europejskich poświadczeń spadkowych (art. 30 ustawy). W ramach swoich funkcji konsul może wykonywać również inne zleczone mu czynności w postępowaniu spadkowym (jak doręczanie pism i dokumentów, przesłuchanie uczestników postępowania lub świadków, przekazanie wniosków o udzielenie pomocy prawnej sądom i innym organom państwa przyjmującego – art. 26 ustawy). Również wiele czynności konsula może mieć znaczenie dla przeprowadzenia postępowania spadkowego, choć formalnie nie zaliczają się one do czynności

w ramach tego postępowania (przykładowo: sporządzenie i poświadczenie wypisów, odpisów, wyciągów i kopii dokumentów, poświadczenie własnoręczności podpisu – art. 28 ust. 1 ustawy).

4. Czynności w postępowaniu spadkowym z mocy przepisu szczególnego ma obowiązek dokonać kapitan statku, jeśli śmierć nastąpiła w czasie podróży (art. 71 ustawy z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski, tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 66). O fakcie takim kapitan czyni wzmiankę w dzienniku okrętowym, ma też obowiązek sporządzenia protokołu, a następnie zgłasza go urzędowi stanu cywilnego pierwszego portu polskiego, do którego statek zawinął, a za granicą – polskiemu urzędowi konsularnemu. Ponadto kapitan dokonuje zabezpieczenia mienia pozostającego po zmarłym, sporządzając protokół. Protokół ten (określany w ustawie jako akt zabezpieczenia) oraz testament, jeśli osoba zmarła na statku taki pozostawiła, kapitan przekazuje sądowi rejonowemu właściwemu dla pierwszego portu polskiego, do którego statek zawinął, a za granicą – polskiemu urzędowi konsularnemu. Złożenie protokołu zabezpieczenia mienia pozostającego po zmarłym obliguje sąd do wydania z urzędu postanowienia o zabezpieczeniu spadku (art. 635 § 1 i 3 k.p.c.).
5. W przypadku śmierci w czasie podróży na statku powietrznym na jego dowódcy spoczywa obowiązek zabezpieczenia mienia zmarłego. Zob. szerzej teza 8 do art. 633 k.p.c.

Art. 628. [Właściwość sądu]

Do czynności w postępowaniu spadkowym, które należą do zakresu działania sądów, wyłącznie właściwy jest sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część (sąd spadku). W braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.

1. Przepis art. 628 k.p.c. jest przepisem szczególnym, przewidującym odstępowanie od zasad wyznaczania właściwości sądu w postępowaniu nieprocesowym określonych w art. 508 k.p.c.

Monika Dziewulska – asesor komorniczy, doktorantka INP PAN, autorka publikacji z zakresu postępowania egzekucyjnego.

Jarosław Świeczkowski – doktor nauk prawnych, adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, komornik sądowy, autor publikacji z zakresu postępowania cywilnego, prowadzący szkolenia m.in. dla sędziów i prokuratorów.

Jarosław Urban – sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku, przez kilka lat wizytator ds. egzekucyjnych, od 2 lat wiceprzewodniczący Izby Morskiej przy SO w Gdańsku, autor publikacji z zakresu postępowania cywilnego, głównie egzekucyjnego, prowadzący wykłady dla sędziów, referendarzy, asystentów, komorników, radców prawnych i adwokatów.

Komentarz do zabezpieczenia spadku i spisu inwentarza łączy zagadnienia teoretyczne z praktycznymi, a jego lektura pozwala na wyjaśnienie wielu wątpliwości w zakresie interpretacji i procesu stosowania prawa w tym przedmiocie. Publikacja odnosi się w największej mierze do obszernej nowelizacji przepisów dotyczących zabezpieczenia spadku i spisu inwentarza, która weszła w życie 18 października 2015 r., dotyczącej m.in. nadzoru sądu nad organami wykonującymi czynności zabezpieczania spadku i sporządzania spisu inwentarza, w tym skargi na czynności komornika, oraz przepisów o postępowaniu w przedmiocie zabezpieczenia spadku i sporządzenia spisu inwentarza. Autorzy niniejszego komentarza podjęli próbę scharakteryzowania wprowadzonych zmian, w tym przybliżenia istoty nowej instytucji, jaką jest wykaz inwentarza, mając jednocześnie nadzieję, że opracowanie będzie przydatne jego czytelnikom w procesie stosowania przepisów dotyczących zabezpieczenia spadku i spisu inwentarza.

Publikacja zawiera wzory pism w toku postępowania sądowego i egzekucyjnego w zakresie zabezpieczenia spadku i spisu inwentarza, wspomagając tym samym codzienną pracę przede wszystkim sędziów i komorników sądowych, ale również adwokatów, radców prawnych i notariuszy.

9788380928657 W01P01

ISBN 978-83-8092-865-7

9788380928657

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 129 ZŁ (W TYM 5% VAT)